

Szegedi Egyetem

Vita a Felsőoktatási Szemle és Tudományegyetemünk kapcsolatáról

A JÓZSEF ATTILA

Tudományegyetem tanácsa harmadik rendes ülésén foglalkozott a Felsőoktatási Szemlének, a Művelődésügyi Minisztérium folyóirata és a Tudományegyetemek kapcsolatával.

A vita a rektor által kiküldött bizottság jelentése alapján folyt. A bizottság, melynek elnöke Pólay Elemér professzor, tagjai: Kolosváry Gábor professzor, Szalay László docens és Sípka Sándor adjunktus voltak, átvizsgálta a Szemle két legutóbbi évfolyamát és, hogy a Szemle olvasottságáról, valamint a folyóirat pozitív és negatív oldalairól a tudományegyetemi közvélemény tükrében tájékozódást nyerjen, elbeszélgetett az egyes karok vezetőivel és többi oktatóival.

A bizottság mindenekelőtt azt a kérdést vizsgálta, hogy milyen a Szemle olvasótáborát oktatóink körében. Megállapítást nyert, hogy a helyzet a múlthoz képest javuló tendenciát mutat, de még mindig nem kielégítő. Nem kétséges, hogy a folyóiratot néhány évvel ezelőtt csak az oktatók kis hányada olvasta. Azóta azonban megváltozott a Szemle tartalma, érdekesebbé, többoldalúvá vált, tetszetős fényképekkel vonzóbbá tett külsőt kapott, s ez szükségképpen előnyösen hatott olvasóságára. Mind a TTK-n, mind pedig a Bölcsésztudományi és a Jogi Karon az oktatók egyre nagyobb része veszi azt kezébe. Sajnálatos azonban az a körülmény, hogy pl. a TTK-n az egészen fiatal oktatók egy része egyáltalán nem olvassa a folyóiratot, sőt olyan is van közöttük, aki a Szemle létezéséről sem tud. Itt bizonyos felvilágosító munkára van szükség a tanos- és intézetvezetők részéről, másrészt arra, hogy a folyóirat cikkei közelebb álljanak fiatal oktatóinkhoz.

VIZSGÁLAT

tárgyává tette továbbá a bizottság, hogy egyetemünk oktatói milyen mértékben vettek részt a Szemle szerkesztésében szerző munkával vagy cikkeik írásával.

Mindenekelőtt ki kell emelni Koch Sándor professzor és Berczik Árpád adjunktus munkáját. Koch professzor a Szemle szerkesztő bizottságának tagjaként évek óta támogatja annak munkáját nagy tapasztalattal, hasznos tanácsaival. Berczik Árpád, mint szerkesztő, pedig garancia a lap és a Tudományegyetem közti egyre élénkebbé váló kapcsolatra. Ez tükröződik többek közt abban is, hogy míg a Jogi Kar oktatói pl. az 1961. évet megelőzőleg csak elvétve írtak egy-egy cikket a Szemlébe, az utolsó két évben több mint tíz cikk és három recenzió jelent meg jogi kari oktatók tollából.

Egyetemünk oktatóinak cikkei az elmúlt két esztendőben a Felsőoktatási Szemle újságjának egész profilját érintették a legváltozatosabb témákról közzétett gondolatokkal.

Oktatóink cikkei elsősorban az egyetemi reform kérdéseivel foglalkoztak. Az első ilyen irányú cikk Kemenes Béla tanszékvezető docens tollából jelent meg a reform több elvi kérdéséről. Ezt követte Mérei Gyula professzor cikke a tananyag korszerűsítésének kérdéseiről, Korpás Emil tanszékvezető docens cikke a földrajzoktatás reformproblémáiról, Nagy Károly adjunktusnak az egyetemi felvételi rendszer reformproblémáiról, Pólay Elemér professzornak a levelező hallgatók konzultációs központjainak foglalkozási módszereiről, Bárdosi István adjunktusnak az V. éves joghallgatók gyakorlati foglalkoztatásairól szóló cikkei.

AMI AZ ÁLTALÁNOS

elvi jelentőségű cikkeket illeti, ilyenekkel is többel találkozunk oktatóink tollából. Antalffy György professzor, az egyetem rektora az egyetemi munkatapasztalatokból vont le általános következtetéseket az egyetemi munkára, Kalmár László professzor a tanszékvezetői munka elvi kérdéseit taglalta, Serfőző Lajos adjunktus a káderfejlesztési tervvel kapcsolatos tapasztalatokról írt, Herczeg Ferenc gazdasági rektorhelyettes a Művelődésügyi Minisztérium Felsőoktatási Intézményei Gazdasági Tanácsának munkájáról számolt be a Szemle hasábjain. „A marxizmus-leninizmus kérdése” c. rovatban jelent meg Kalocsai Dezső tanszékvezető docensnek a kommunizmus elvi kérdéseit tárgyaló cikke.

Több cikk foglalkozott az oktatás és nevelés fontos részletproblémáival, így Halász Előd professzoré, Széll Tamás, Balázs József adjunktusoké.

Jelentősek voltak azok a cikkeik, amelyek az egyes tárgyak újszerű oktatását tárgyalták, pl. Antalffy György professzoré (politikai tanítások története) és Ka-

tona Péter adjunktusé (logika). Martonyi János professzor a franciaországi jogászképzéssel, Hajdú Péter professzor, rektorhelyettes pedig a Finnországi tanárképzéssel foglalkozott.

TÖBB RECENZIO

is megjelent oktatóink tollából tankönyvekről és monográfiákról (Horváth Róbert, Pólay Elemér, Szalay István professzoroktól, Kalocsai Dezső tanszékvezető docens-től, Berczik Árpád adjunktustól).

Komoly segítséget jelentettek a Szemle cikkei az oktatók munkájának végzésére, pl. a kongresszusi elveknek a felsőoktatásban való megvalósításáról írt cikksorozat, a pártszervezet állami vezetést segítő munkájáról, az egyetemi tudományos munka kérdéseiről, az egyetemi előadások módszeréről stb. írott cikk. A tankönyv vitáknak a Szemlében közreadott tapasztalatait nagyon jól hasznosították a Budó-Póczy: Kísérleti fizika c. tankönyv elkészítése során. A konzultációs központok módszereiről írott cikkeket megvitatták a szegedi Jogi Kar patronálása alatt álló két konzultációs központban. Ugyancsak jól voltak hasznosíthatók a tanárképzés kérdéseiről írt cikkeik tanárképzésünkben.

A BIZOTTSÁGI

jelentés alapján megindult vitában s a jelentés javaslataiban megállapítást nyertek persze a Szemle negatívumai is. Búza László akadémikus kifejtette, hogy az egyetemek közti kapcsolat szorosabbá tétele érdekében szükséges volna az, hogy a Szemle kirovata ne csak az egyes egyetemek látogatóiról, külföldi kapcsolatairól számoljon be, hanem az egyetemi élet belső eseményeiről (pl. ankétokról, konferenciákról, tudományos ülésszakokról stb.) is. Budó Agoston professzor ezzel kapcsolatban javasolta, hogy a Szemle röviden ismertesse az egyes egyetemi újságok (mint pl. a „Szegedi Egyetem”) hír anyagát. Fodor Géza rektorhelyettes és Fonyó Antal professzor, a Jogi Kar dékánja, nyomtatékosan felhívták a Szemle jelenlevő szerkesztőinek figyelmét arra, hogy a Szemle cikkeinek hamarabb kellene reagálni az egyes egyetemi eseményekre és meg kellene szüntetni a cikkeik hosszantartó lektorálását, ami a cikkeik átfutási idejének csökkentése folytán a Szemle anyaga frissességét jelentősen növelné. Herczeg Ferenc gazdasági rektorhelyettes az egyetemek gazdasági igazgatásával foglalkozó cikkeik számának növelését tartotta szükségesnek, Nyiri Antal professzor, rektorhelyettes pedig a folyóirat könyvszemle rovatának kiszélesítését kívánta. Csukás István professzor, a szegedi Tanárképző Főiskola igazgatója, a Szemle felelős szerkesztője viszont rámutatott arra, hogy a cikkíróknak nagyobb bátorságot kell tanúsítaniuk a problémák felvetésében, s akkor a cikkeik is érdekesebbek, s a Szemle tartalma vonzóbbá lesz.

VÁLASZOLVA

a vitáindító jelentés javaslataira, egyetértett azzal, hogy a Szemlében arányosítandó a műszaki egyetemek és más egyetemek problémáival foglalkozó cikkeik száma, szükséges volna, hogy a reform pillanatnyi állásáról időnként szerkesztőségi cikk számoljon be, a tankönyvviták ismertetése élénkebb legyen, a középiskolák határozzák meg több cikkben, milyen igényeik vannak az egyetemi tanárképzéssel szemben. Egyetértett azzal is, hogy nagyobb teret kell szentelni a külföldi felsőoktatási tapasztalatok ismertetésének, s e célból szaporítandók a szerkesztőségi nemzetközi tapasztalatcserék.

Értekes javaslatok születtek végül az egyetemek és a Szemle közti kapcsolat szorosabbra vonására. Javasolta a bizottság, hogy a Szemle szerkesztőbizottsága tartsa néha üléseit vidéki egyetemi székhelyen, többször kérjen fel vidéki oktatókat egy-egy cikk megírására, legyen különös figyelemmel e kérdésben a fiatal oktatókra, akiknek számára időnként cikkpályázatokat írjon ki aktuális problémák kidolgozására. Amennyiben pedig a karokon jelentősebb oktatási, nevelési, módszertani problémákkal foglalkozó előadások készülnek, a karok ezeket a Szemle szerkesztőségének közlés céljából küldjék be.

A TUDOMÁNYEGYETEM

tanácsa, úgy véljük, igen hasznos munkát végzett, mialta a fenti kérdés-komplexumot megvizsgálta és biztosak vagyunk a felől, hogy javaslatainak megvalósítása erőteljesen emelni fogja a Szemle színvonalát és szorosabbá teszi a folyóirat és a Tudományegyetem kapcsolatát.

(— y — r)

KÖNYVSZEMLE

A néprajzi dolgozatok új számai

A főszerkesztés után újrainduló egyetemi kiadványok a természettudományi intézetek kezdeménye nyomán más karokon is az Acta-formát választották. Míg az előbbieknél — nemzetközi érdekek lévén — régi tradíciók miatt — bevált ez a kiadványforma, a társadalomtudományi (bölcsész- és jogi kar) publikációk számára alkalmatlan, korszerűtlen. Nem először teszem szöveget, hogy a testületi szerzői gyűjteményes kötetek az egyes írók koporsói. Kivált, ha olyan bonyolult és folyton változó, makaróni nyelvű címeken jelennek meg, mint az elrejtett példautaladékos magyar irodalomtörténeti Acta-számok.

A korszerű publikációs forma világszerte a különnyomat és az önálló művet tartalmazó füzet, kivált, ha sorozat tagja, mert így — a sorozat láncolatában — az egy tárgykörű írók vonzák egymást. Ezt a sajátos közhelyt, s ugyanakkor önállóságot nem pótolja a nehézséges, lassú, drága, pazarló évkönyv, Acta. Szerencsére — az igényt érzve — intézetünk az Actákban megjelent tanulmányokból többnyire különnyomatot is készítenek, s ezeket általában egy-egy intézeti sorozat (Irodalomtörténeti Dolgozatok, Nyelvisztéti Dolgozatok stb.) keretében, sorszámokkal ellátva jelentetik meg.

Most egy véletlen megmutatta az utat a takarékosabb, modernebb kiadványtípus felé. A Néprajzi Dolgozatok három új száma nem a korábbi gyűjtőkötet különnyomata, hanem önálló kiadvány. Meggyőződésem, hogy teljesen fölösleges is a nagyobb nekifutással készülő, mindig elkéső Actákra várnunk, amikor ez a mozgékony, triss, egymástól nem korlátozott kiadványfajta folytatásra kínálkozik. Hatékonyaságához még csak az kell, hogy hátsó borítólapján, mely ügyis kihaszíthatatlan, a sorozat megjelent, sőt esetleg az előkészületben levő számai is hirdesse, így adva egyszerűsített számot az intézet tudományos terméséről.

A most megjelent 9. szám Bálint Sándornak a szegedi tanyavilág benépesedése helyneveink tükrében című dolgozata, amely Inczei Géza levéltári kutatásai és publikációi alapján a Sziged környéki földrajzi nevek egy jellegzetes típusának, a „hogy utótagú neveknek településtörténeti tanulságait vizsgálja. E névtípus két évszázad gazdasági és társadalomtörténeti változásainak, főként a tanyarendszer kialakulásának és a homoki szőlőkultúra fejlődésének tükré. A hogy elnevezés a török után támad, s szaporodása a tanyavilág betelepülését és a szőlők terjedését jelzi. Alsótanya benépesedése már a 18. sz. elején megindult, míg a nem mezőgazdasági jellegű Felsőváros kiszárazási övezetéhez tartozó felsőtanyai puszták csak a 19. sz. 30-as, 40-es éveiben válnak lakottá, s ekkor is inkább úri birtokok szálláshelyeivé.

Szabó Ferenc Adatok a süprücirok néprajzához Orosháza környékéről (kissé ficamos című) dolgozata jelent meg a sorozat 10. számaként. A fiatal kutató jó tudóskolába járt: történetileg elmélyített, a szakirodalommal kellően felszerelt dolgozata érdekes híradás e néprajzi szemlel még nem vizsgált népi termelésről.

Katona Imre a budapesti egyetem néprajzi intézetének adjunktusa ugyan a Csongrád szállott és a szegedi egyetem nevelője. A magyar kubikoságról írott monográfiája alapján a minap nyerte el a történettudományi kandidátusa fokozatot. Hatalmas munkájából fejezetek már jelentek meg szakfolyóiratokban. A sorozat 11. száma Kubikosás és az özösás címmel szintén ilyen — önmagában is kerek — részlet a kubikoság munkaeszközait tárgyaló fejezetből. A kérdés irodalmának tökéletes biztonságu kezelésével, a tárgy barmatulos részletességű és alaposágu ismeretével írja le az eszközöket és sajátságos, a munka igényeitől diktált fejlődéseket, kiválóan találja túl a problémákon, a kicsinyességig tüzetesnek vélheti a leírását, amely két lapot szentel — az asó nyelnek. De nem így van: néprajzot csak ilyen alaposágu, a véglegesség ilyen igényével szabad művelni.

PÉTER LÁSZLO

SEGEDI EGYETEM

A József Attila Tudományegyetem, az Orvostudományi Egyetem, a Tanárképző Főiskola és a Felsőfokú Tanítóképző Intézet lapja. Megjelenik havonta kétszer. Szerkesztésért felel: Dér Endre főszerkesztő. Szerkesztőség: Szeged, Magyar Tanácsköztársaság útja 2. Tel.: 51-98, 23-30. Kiadásért felel: Kovács László, a Csongrád megyei Lapkiadó Vállalat igazgatója. Kiadóhivatal: Szeged, Klauzál tér 3. Tel.: 35-00, 31-16. A lapot az intézmények pártbizottságai terjesztik. Ara 50 fillér, előfizetés negyedévre 3 Ft. Szegedi Nyomda Vállalat, Szeged

SPORT

KÉT PORTRÉ

A Szegedi Orvostudományi Egyetem 1959-ben alapította a »Jó tanuló, jó sportoló« kitüntetését. Az évenként odaítélésre kerülő díj 1962. évi két jutalmazottja: dr. Soós Klára és Korpássy András. Az alábbiakban néhány szóval bemutatjuk a két sportolót.

DR. SOÓS KLÁRA:

15 éves kora óta aktív kosárlabdázó és elsőéves egyetemista korától a SZEAC NB II-es női kosárlabda-csapatának tagja, ahol alapító tagnak számít. A kosárlabdázás mellett kézilabdázott is a Szegedi Textilben s tagja volt a megyei bajnokságon győztes csapatnak. A mérkőzéseken küzdő szellemével, harcos játékelfogásával és lendületével tűnt ki. Igaz, hogy nem volt pont-, illetve gólerős, de kiegyensúlyozott játékával mindig biztos pontja volt csapatának. A rendszeres edzések mellett a tanulás sem szorult háttérbe, amit az is bizonyít, hogy egyetemi éveit végig jeles tanuló volt, sőt az ötödik év vizsgáit kitünően eredménnyel tette le. A sportolástól ma sem szakadt el, bár Makton dolgozik mint fül-orr-gégész. Szabad idejében mégis gyakran felkeresi a kosárlabda-pályát.

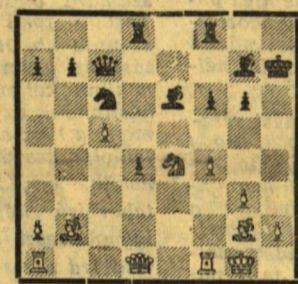
KORPÁSSY ANDRÁS:

10 éve úszik, 1956-tól a SZEAC csapatában. Korábban vízilabdázott, kosárlabdázott és atlétizált. Edzője és a szakemberek véleménye szerint kitünő stílussal úszik. A jó stílus mellett a 100 és 200 m-es hátúszásban elért eredményeit szorgalmas munkájának, a napi kétszeri edzéseknek leköszönheti. A SZEAC 4x100 m-es vegyesváltójában 1961-ben főiskolai bajnokságot nyertek. Ugyanezen bajnokságok során egyéniben háromszor második. 1962-ben tizenkét órát úszott megyei csúcsot. A legjobb eredménye 100 m-es hátú 1:08.5. Az Orvostudományi Egyetem V. évfolyamát végzi, eddig jeles és kitünő volt. Tudományos munkát is folytat, a Gyógyszertani Intézetben demonstrátor. Fejlődését a közismerten rossz uzodaviszonyok akadályozzák, melyek nemcsak az ő, hanem a SZUE sok tehetősége úszójának fejlődését is gátolják. Korpássyról szóló riportunkat saját szavaival fejezzük be, melyek szerint »...eredményeimet edzőmnek, Kovács Ivánnak köszönhetem«.

E rövid ismertetés remélhetőleg hozzájárul ahhoz, hogy nyugodtan mondhasuk: megérdemelték.

KATONA ERZSÉBET
VI. éves orvostanhallgató

S * A * K * K

19. h4! Vd7, 20. h5, Fg4, 21. hg+, Kg6; 22. f5+, Ff5; 23. Hd6, Fg4, 24. Fe4+, Kh5, 25. Bf4!; f5, 26. Bg4; fg, 27. Vd2, Bb8, 28. Kg2! és sötét (Progresszión) fölötta.

A XVII. szovjet bajnokság tibilizi középdöntőjének e hatósas játszmájára hívták fel 1949-ben a figyelmet az 20 éves örmény mester: Tigran Petroszján nevére. Ő a március végén (a Tal elleni visszavágó alkalmával) került ki, hogy a világbajnok mily szigorúan e dátumot tekint a FIDE-státutumokban óhajtott „legkedvezőbb időpontnak”! Moszkvában elkezdődött

VILÁGBAJNOKI PÁROSMERKŐZÉS

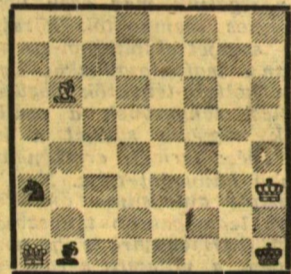
egyik főszereplője: a trónkövetelő. Emelkedése 1951 és 1953 között történt, helye azóta a legjobbak között megingathatatlan. Eredményel mindenki elismerését, játszmái — valljuk be — csak kevesek tettségét váltják ki. Meglepetéssel jutott el a stratégiai kategóriákban gondolkodó, technikai készségre alapozó, szenvedélymentes stílusig — amire másokat csak jóval később szorít anyagi szükség, a szemlélet s izlés életkorral járó változása és a képzőerő kiapadása. (Van, akit démona sohasem enged eljutni ide: Spielmann; van akit zsenij mindvégig fölfele emel: Aljechin.) Lehet, hogy többet tud a 64 mező titkairól mindenkinél, de csak azt árulja el, amit okvetlenül kénytelen (míg pl. Keres mindazt, amit csak lehet, amire reális módot nyújt az alkalom — Bronstein pedig még a lehetetlen is: előidézi az alkalmat, hogy a legmisztikusabb öszvefűzésekről is szólhasson. Tal? Talán nem is érti egészen, amit hirdet: alvajáró a dzsungelben). Az összecsapás nem kelt oly várakozást és nem ígér annyit izgalmat, mint a „Tal-intermezzo” meccsét: nem két szemlélet és temperamentum, hanem két sakkozó viaskodik majd — közel azonos fejezetekkel. Vajon a női sakkvilágbajnoki cím után (a gruz Nona Gaprindasvili) a férfiak is a Kaukázus tövébe költözik-e? Miért ne? Hiszen — a közmondás szerint — egy örmény tíz zsidó eszén is túljár és Petroszján csak eggyel kell megküzdenie...

Igen ám, de az az egy maga Mihail Mozejvics Botvinnik! Nem, már nem tartjuk — mint a róla megjelent amerikai könyv címe — legyőzhetőnek, de amúlv tisztelettel kell fel- és elismernünk — épp a legyőzhetetlenség ragyogása miatt eddig árnnyékba húzódott — igazi erényét: azt, hogy mindig képes volt a maga elé tűzött feladatot végrehajtani. Mint 14 éves

diák, helytállt szimultánban a világbajnokkal szemben (az ő nevével ekkor kapta szénnyára a hírt).

Most saját fegyverrel ellen kell elefántcsonttoronyból (ritkán versenyez, keveset ír) harcba szállnia — hozzá a maga fegyverek közül évről évre a legjelentősebb sakkcsaták tüzében csiszolódtak, (míg sajátját angol és svéd versenyekébe — kompultak) és két évtizeddel fiatalabb kar forgatja azokat. Azt a Petroszjánt kell legyőznie, aki a stockholmi zónaközi verseny és a villemstadi világbajnokjelölti torna 49 játszmájában veretlen maradt a világ sakkelitjével szemben! A kihívás elfogadását most sem kevés töprengés előzte meg. De hogy elfogadta, azt bizonyítja: képesnek érzi magát, hogy ismét felméljón feladatahoz. Sikerül-e...?

Feladvány 3. GUIDELLI

Matt 2 lépésben.

Beküldési határidő: április 20.

Sakk-élet a jogi karon

Érdekes sakkesemény színelvő volt a Jogi Kar V. sz. terme. A Kari KISZ szervezet rendezésében Szokács László joghallgató, a szegedi VSE eljátekosa tartott érdekes előadást a »Sakkozás Világbajnokai« címmel.

Az igen színvonalas előadást 22 táblás szimultán követte. 17 játszma a mesterjelölt győzelmével ért véget, míg a lelkesen küzdő hallgatók közül Szilágyi, Fodor és Kocsodi nyert, két hallgató pedig döntetlent ért el. Nemrégiben fejeződött be az évfolyamok közti csapatbajnokság, és máris komoly érdeklődés mutatkozik a közeljövőben meginduló Tudományegyetem egyéni bajnokság iránt. Karunkot öt résztvevő indulhat, s így nem egy jelentőset kellett visszautasítani.

Csak dicsőre jelzővel illetjük egyetemi lapunk hírvós sakkrovatát, amely máris nagy népszerűségnek örvend Karunkon, és feladva nyaila jelentős mértékben hozzájárul a sakkozók táborának növeléséhez.